

SORTERINGSSTAFETT

Her får barna mulighet til fysisk utfoldelse og økt kunnskap om sortering av avfall.
Aktiviteten kan bidra til større bevissthet rundt kildesortering, gjenvinning og forbruksvaner.

Tidsbruk: 30-45 minutter

Start aktiviteten med en muntlig quiz for å lære barna mer om temaet

SORTERINGSSTAFETT

Tidsbruk: 30-45 min

FAKTA

Norge er et av landene i verden som bruker og kaster mye, og matavfall er noe av det vi kaster mest av. Vi kaster 355.000 tonn spiselig mat hvert år og det er i privathusholdninger det kastes mest. Vi kaster faktisk hver åttende handlepose med mat! Mengdene avfall i Norge øker, og vi risikerer at avfallsmengdene dobles innen 2030. Ved å sortere sørger vi for at skadelige stoffer ikke slipper ut og skader mennesker og natur. Mange ting vi kaster kan brukes til å lage nye ting, og når vi skiller avfall er det enklere å bruke ulike materialer på nytt istedenfor å lage nye. For eksempel kan man lage fotballdrakter av plastflasker, og makrellboksen kan bli til en sparkesykkel. Kildesortering er derfor et viktig og enkelt miljøtiltak som alle kan gjøre. Men før man gjør mat om til avfall kan man jo bruke sansene og sjekke om maten faktisk har blitt dårlig, eller om den fortsatt kan spises.

VISSTE DU AT..

Matprodusenter må kaste en tredjedel av maten de produserer bare fordi den har unormal form eller størrelse.

Mer info og oppskrifter

Sorteringstips: <https://sortere.no/>

Jordbærets reise fra jorda til søplebøtta: <https://bit.ly/1Tb3KXZ>

Film om avfallshåndtering: <https://bit.ly/2DCCO6I>

Avfallssymbolene: <http://loop.no/avfallssymboler/>

Huskeliste og utstyr:

- Skjerm, prosjektor og lydutstyr til å vise film. En dataskjerm fungerer for mindre grupper
- Pass på skarpe kanter på glass og metall. Evt. kan du printe ut bilder av emballasje, eller skrive lapper med emballasjens navn på, dersom du ikke har emballasje
- Teip til å klistre på avfallssymbolene
- Avfallsbøtter til hvert sorteringsalternativ
- Kritt eller kjegler til å merke opp staffettområdet
- Ulike typer avfall til sorteringsstafetten

Eksempler på avfall

Visste du at...

8 plastflasker = en fotballdrakt.
Både Brasil og Portugal har spilt fotball-VM med drakter av resirkulerte plastflasker».

Melkekartong (kartong/papir)
Brødpose (papir)
Plastpose (plast)
Vannflaske (plast)
Syltetøyglass (glass)
Metallboks fra f.eks makrell i tomat (metall)
Avis (papir)
Aluminiumsfolie (metall)
Bananskall (restavfall)
Kaviartube (metall)

① Introduksjon:

- Snakk med barna om å kaste mat. Ville de spist en bøyd agurk, eller et minieple? Hva med restemat?
- Snakk med barna om avfallssortering. Hvorfor tror barna det er viktig å sortere avfall?
- Print ut avfallssymbolene. Barna kan deretter teipe dem på de ulike avfallsbøttene som skal brukes i stafetten.

② Aktiviteten:

- Merk opp en strekning med en startlinje og sett avfallsbøttene i andre enden. Legg ulik emballasje i en haug foran hvert lag. Det skal være likt antall emballasje til hvert lag.
- Del inn i lag. Barna stiller seg på rekke bak hverandre.
- Et og et barn løper om gangen, plukker opp et avfall og legger det i en av avfallsbøttene
- En voksen kan stå bak søppelbøttene og kontrollere at avfallet blir kastet riktig. Er avfallet kastet rett kan barnet løpe tilbake og veksle med nestemann i rekken.
- Er avfallet derimot kastet feil må barna løpe tilbake med avfallet til start igjen og løpe tilbake for å prøve på nytt.
- Laget som er først ferdig med å sortere avfall vinner sorteringsstafetten og blir «Boss».

Visste du at...

Man kan lage tekstil av ananasblader og sitruskall som ellers bare ville blitt kastet.

Tips til variasjoner og videreføring

Dersom dere er en liten gruppe kan barna løpe stafetten enkeltvis istedenfor i grupper.

Du kan forberede avfallsymbolene på forhånd for å spare tid.

For de yngste barna kan stafetten tilpasses ved å ha færre sorteringsalternativer eller/og kortere løpe strekning.

For å lære barna enda mer om matsvinn er det mulig å undersøke hvor mye mat som blir kastet på SFO i løpet av noen dager eller en uke. Sorter matavfallet for seg, og mål med linjal hvor høyt opp langs kanten avfallet når. Barnas og SFO sin oppgave blir nå å forsøke å kaste mindre mat neste dag, slik at avfallet når lenger ned på linjalen. Samtidig kan man diskutere med barna hvordan matrestene kan brukes istedenfor å kastes, og hvorfor det er viktig at vi ikke kaster spiselige matrester.

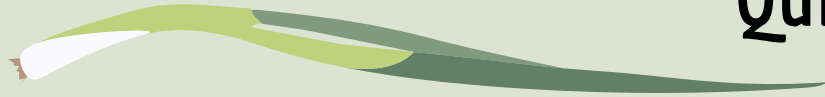
Ta med en gruppe barn i butikken og la de undersøke hvor mange matvarer man kan handle uten å få med seg emballasje. Hvilke matvarer hadde ikke emballasje?

To og to barn kan få rollen som ukens sorteringsagenter og ha ansvar for å se til at avfallet på SFO sorteres riktig. De kan også måle mengden matrester som kastes hver dag.

Kan barna være søppelgeneraler hjemme? Klarer barna å passe på at resten av familien kaster riktig avfall i riktig bøtte?

Restemat-dag på SFO – en dag hvor dere prøver å lage noe av rester dere har på SFO. (Dette er god trening til konkurransen senere i høst!)

FLEIP ELLER FAKTA:

Snål frukt gjør oss sulten (fleip)

I dag kastes 30 % av frukt og grønt fordi de har "feil" størrelse og fasong. (fakta)

Alle snåle frukter og grønnsaker blir gitt til griser (fleip)

Vi får i oss de samme næringsstoffene ved å spise snåle grønnsaker (fakta)

Det er en potet som heter Beate, og en annen som heter Laila (fakta)

Det er usunt å spise snål frukt (fleip)

Hver eneste snål frukt og grønnsak får ikke sine egne personlige navn slik som all annen frukt gjør, f.eks. Elise, Maria, Peder, Harry, Oscar (fleip, det er ikke vanlig å gi hver eneste frukt navn. Men sortene har gjerne egne navn - som Torstein epler, eller Beate poteter)

Noen steder i Norge betyr "snål" det samme som "søt" eller "morsom" (fakta)

Du kan få en ekstra tunge hvis du spiser for mye snål frukt (fleip)

Snål baklengs blir Mons (fleip, låns)

Tips til gjennomføring

Les opp ett og ett utsagn. Barna viser om de tror det er fleip eller fakta ved å gjøre bevegelser. For eksempel å strekke armene i været hvis de tror det er fleip og sette seg på huk hvis de tror det er fakta.

Du kan gjøre quizen mer aktiv ved å merke opp to områder, et fleipområde og et faktaområde, og be barna bevege seg fra den ene til den andre siden avhengig om de tror det er fleip eller fakta.

Kanskje la barna lage sine egne fleip eller fakta-spørsmål?

Quiz

FLEIP ELLER FAKTA:

Norge er et av landene som bruker og kaster mest i verden (fakta)

Vi kaster 355 000 tonn spiselig mat hvert år (fakta)

Kildesortering er både bra og enkelt og noe alle kan gjøre (fakta)

Det går ikke an å sjekke om maten har gått ut på dato, bortsett fra å sjekke utløpsdato på pakken (fleip, du kan lukte - og smake - og det kan være lurt å gjøre, for av og til varer maten mye lenger enn det som står på emballasjen)

Makrellbokser kan bli til en sparkesykkel når den resirkuleres (fakta)

Man bør helst blande plast og papp når en resirkulerer (fleip: disse bør resirkuleres hver for seg)

Du kan bruke eggeskall til å plante frø i (fakta)

Det er ikke vits i å resirkulere plast fordi det blir jo bare plast igjen (fleip, da kan en bruke plasten til noe nytt, og det blir ikke bare liggende som søppel)

Mengden melkekartonger vi drikker hvert år kommer fra 140 000 trær! (fakta)

Portugal og Brasil har spilt i fotball-VM med drakter laget av resirkulerte plastflasker (fakta)

Tips til gjennomføring

Les opp ett og ett utsagn. Barna viser om de tror det er fleip eller fakta ved å gjøre bevegelser. For eksempel å strekke armene i været hvis de tror det er fleip og sette seg på huk hvis de tror det er fakta.

Du kan gjøre quizen mer aktiv ved å merke opp to områder, et fleipområde og et faktaområde, og be barna bevege seg fra den ene til den andre siden avhengig om de tror det er fleip eller fakta.

Kanskje la barna lage sine egne fleip eller fakta-spørsmål?